Mötet om kalkning och fisk den 20 oktober i Kalvs bygdegård

Dokumentation av föredrag och tankar från grupper

Tack alla, det blev ett mycket bra möte med 33 personer från FVOF (fiskevårdsområdesföreningar), byalag, kommuner, länsstyrelsen och Movab! En mängd tankar och idéer kom upp vid mötet som vi kan arbeta vidare med tillsammans.

Föredrag

Kalkningsverksamhetens framtidsutsikt

Göran Lilja VD på Movab AB.

Länk till pdf med presentation

Medskick från Göran. Det behövs:

- En myndighet som engagerar sig
- En tydlig riktning
- Dialog
- Engagerade Länsstyrelser, FVOF och huvudmän
- Långsiktighet – kontinuitet, 3–5 årsplaner

Det går att beställa kalkning som kan genomföras när man är i området. Kostnad är ca 2200 kr/ton + moms med helikopter, samma pris som för kommunerna. Det är dyrare med båt och man måste kunna lägga i båten. *(Kommentar: Det blir billigare med båt om man beställer 7 ton/sjö eller mer).* Prata alltid med kommunen eller länsstyrelsen innan kalkspridning.

Kalkningen är inte en lika het fråga längre och prioriteras ner. Därför är det viktigt med engagemang så att man blir påmind.

Kalkningssituationen och nya bedömningsgrunder

Malin Frisell, kalkningssamordnare, Länsstyrelsen Västra Götaland

Länk till pdf med presentation

Ökade kostnader och anslag som inte följer med gör att prioriteringar måste göras och att kalkning i vissa områden upphört. Se karta för kalkningsstatus: https://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/6c0c84ce-edf8-4822-b6e3-9680ae2af4b2/

Nya bedömningsgrunder från HaV (Havs- och vattenmyndigheten) för försurning har gått på remiss. Många huvudmän, MOVAB och vattenråd har inte varit remissinstans. Länsstyren avstyrkte förslaget i sin helhet av flera anledningar (se presentationen).

HaV anser att man ska prioritera för målarter som flodpärlmussla, lax och öring. Det är viktigt med en dialog mellan HaV och länsstyrelsen. Erik Boström på HaV har ansvar för kalkning och försurningsfrågor.

Hur går vi vidare?

1. Fortsätt kalka utan bidrag
2. Använd alternativa metoder som är billigare
3. Begränsa källor till försurning
    - Utsläpp av svavel – svårt att påverka
    - Skogsbruk – lättare att påverka (kan ex. vara askåterföring och kantzoner med löv i skogsbruket.)
    - Utsläpp av kväve – svårt att påverka utsläppen men lättare att kontrollera effekten

Övrig information

Kantzonsprojekt: Sven Bartilsson Kalvsjöns FVOF informerade om kampanjen för minskad brunifiering där markägare kan bidra. Det bidrar även till minskad försurning. En inbjudan är ute till att delta i en tävling där man kan vinna upp till 50 000 kr: www.kalvnatur.se/kantzon50000

Våtmarksdag den 15/11 kl 10-13 troligen vid Kullabo, Ambjörnarp: Johan Andersson, åtgärdssamordnare för Ätrans vattenråd visar och berättar. Länk till program.

Bakgrund till mötet

Länk till program och bakgrund

Tillsammans för Levande landskap: https://atransvattenrad.se/tillsammans-for-levande-landskap/

Tankar från gruppdiskussioner

(Med kommentarer från Malin och Göran)

Idéer

Finansiering

- Ökade kostnader men anslagen följer inte efter. Ofta har kommunen mindre att säga till om än vad man vetat.
- Kalkning kostar inte så mycket relativt sett.
- Ämtasjön Tranemo kommun kalkas av kommunen (krävs eldsjälar). Kan fler kommuner bidra?
- Pausade områden. Skulle Svenljunga kommun kunna gå in med egen insats? (Neddragningen till Svenljunga kommun motsvarar ca 500 000 kr)
- Fiskevårdsområdesföreningar (FVOF) har en begränsad ekonomi som inte räcker för kalkning.
- FVOF skulle kunna finansiera delar av kalkningen men har ingen kunskap om hur kalkningen ska utföras. *(Kommentar: Kan underlättas om man skapar en starkare relation mellan FVOF och kommunen.)*
- Kanske ett samarbete där flera FVOF hjälper till med finansieringen och kommunen fortsätter att administrera och planera kalkningsverksamheten.
- Finns det annan finansiering – föreningar, kommuner, företag?
- Kan man söka bidrag för kalkning? LOVA, Leader? *(Kommentar: Generellt nej. Men kalkgrus kan man söka LOVA för.)*

- Varför inte flytta pengar från återvätning till kalkning? *(Kommentar: Olika finansiering, pengar till återvätning kommer från 1:3 anslaget som Naturvårdsverket kontrollerar medan pengar till kalkning kommer från anslag 1:11 som HaV kontrollerar.)*
- Möjliga finansiärer:
    - Turistbranschen
    - FVOF
    - Kommuner
    - Markägare utmed vatten
    - Leader-bidrag
    - Andra bidrag
    - Skogsbruket (gör redan åtgärder för att minska försurningen)

Metoder

- Skogsbruket borde ta ett större roll när det gäller finansiering och askåterföring.
- Kalkgrus i stället för lekgrus. *(Kommentar: Bra att blanda, se till att kalkgrus är lämpligt innan man lägger ut en större mängd. Även bra om kalkgruset är tumlat så att det inte är vassa kanter.) (Utvärdering av kalkgrus)*
- Naturbruksdialoger är en metod som kan vara ett verktyg för lokal samverkan kring kalkningsverksamhet. *(Kommentar Peter: Lars Johansson på Lst arbetar med detta. Se mer på PDF. Vi tar kontakt för att få reda på mer. Henriette har även skickat länk till en artikel.)*
- Anlägga kantzoner i skogen
    - Flera mål uppnås
    - Mångfald
    - Potentiell bäck: Mörkebäcken, Häljabosjön, Skrikemosse
    - Plugga diken: Samägda. Oberoende person som initierar och hjälper till.
    - Åtgärdssamordnare kan hjälpa till att söka medel till återvätning och rådge runt att skapa svämplan för att hålla kvar vattnet längre i landskapet.

Uppföljning

- FVOF-regelbundna provfisken.

Opinionsbildning

- Skrivelse till HaV (Havs- och vattenmyndigheten) och miljödepartement för att trycka på.

Kunskaper

Lokal kunskap och kommunikation mellan nivåer

- Lokal kunskap är viktigt
- Mer information åt ”båda” håll (lokalt, kommuner, länsstyrelse)

Kalkningen

- Vad kostar kalken gentemot spridningen? *(Kommentar: Kalken kostar ca 500 kr/ton från fabrik. Resten är transporter och helikopter (eller båt). Den dammfria kalken som vi använder på våtmarker med helikopter är lite dyrare, drygt 700 kr/ton har jag för mig.)*
- Konsekvensanalys efterfrågas (av neddragen kalkning). *(Kommentar: Vi har lyft detta och SLU har fått ett uppdrag, oklart när detta blir klart dock pga. en sjukskrivning.)*

- Vilka tillstånd krävs för att kalka? Nykalkning kräver samråd/anmälan/tillstånd. Kontakta kommunen och/eller länsstyrelsen vid lokala initiativ.
- Kan man inte kalka alla sjöar som kalkats tidigare men med längre intervall? *(Kommentar: Vi måste anpassa kalkningen efter sjöarnas omsättningstid. Om sjön byter vatten på 1 år är det inte värt att kalka vart 4e år. Bättre att kalka bra på färre ställen än dåligt på många ställen.)*

Skogsbruket

- Skogsbruket kan bidra, men behöver information. (*Kommentar: Här behövs mer samarbete, kanske är detta möjligt på en mer lokal/regional nivå? Vi har svårt att få till ett fungerande myndighetssamarbete med Skogsstyrelsen pga. de har otroligt begränsat med resurser i dagsläget, tyvärr.)*
- Sprida kunskaper om skogsbrukets försurande effekt.
- Finns redan idag kunskap men inte hos alla. Tas upp i skogsutbildningar idag.
- Stötta skogsbruket att göra åtgärder – skyddszoner (många nyttor), körzoner osv.
- Bättre maskiner, miljöcertifiering förbättrat situationen.

Reglering

- Hur påverkar reglering? *(Kommentar: Reglering påverkar kalkningen, kan bli svårt att sätta i båten ibland men kalkeffekten påverkas generellt inte om inte det är stora perioder med nollflöden.)*

Samarbeten

- FVOF-kommunen-skogsnäringen-länsstyrelsen
- Lokala FVOF-grupper
- Kan restaureringsförordningen gå hand i hand med kalkningen? Borde den inte det? *(Kommentar: Vi har lyft detta internt men arbetet är för nytt än men det är med i diskussionen. Kolla på planen som NV/HaV tog fram i regeringsuppdraget.)* *Naturvårdsverkets förslag* och *regeringens utkast till plan*.
- Viktig fråga för både boende och turism.

Vad vill vi?

- Bättre vattenkvalitet.
- Öka kalkningen utifrån pH
- pH-värdet borde bestämma om man ska kalka
- Börja med att se att pH-värdet är bra innan vi restaurerar. *(Kommentar: Om inte vattnet är naturligt surt, då kan det fortfarande finnas en poäng i det. Eller åtgärder som kan minska försurningseffekten, kantzoner osv.)*

Några mer tankar från mötet

- Vad är det för mening med att restaurera vatten om vi inte fortsätter att kalka?
- Vattenregleringen är en annan anledning till uppgivenhet.
- En insikt att detta inte ”bara” är en miljöfråga utan mycket mer, ett lokalt engagemang och fråga om lokal utveckling.
- Om ni (Länsstyrelsen) vill ha stöd vid samtal med HaV så kan vi backa upp.
- Fint att så många olika, fiskevårdsområden, byalag, kommuner, länsstyrelse träffas.
- Det är ett stort lokalt engagemang.